

Forsvarsdepartementets faglige ledelse.

Pressen har i disse dager bekjentgjort at forsvarsminister Otto Grieg Tidemand etter kontakt med Nato-styrkernes øverste sjef for å knytte personlige forbindelser, og satte seg inn i viktige forsvarsspørsmål. For dem som er av den overbevisning at et godt utbygget forsvarsberedskap er av livsviktig betydning for det norske folk, er det litt av en befrielse å konstatere at forsvaret nu ledes av en fagmann med initiativ.

Hvordan har dette spørsmål vært behandlet før her i landet?

Går en tilbake til tiden før Unionsoppløsningen fester en seg ved en forsvarsminister som oberst Stang. For å stå sterkest mulig overfor Sverige sket han gjennom et ekstraordinært budgett forsvarets kapasitet i en betydelig grad, bl.a. ved reising av grensefestningene. Således ble 1905 et av de betydningsfulle år for landet, da vi kunne hevde den uavkortete selvstendighetspolitikk. Folket var hans innsats umgikk vi krig med vort broderfolk. Folket har reist en brøst over ham.

Jeg nevner også at under hele den 1. Verdenskrig ledet general Holtfod vort forsvarsdepartement - en fremgangsrik fagmann og et utpreget mannfolk. Han slo ned all motstand når det gjaldt bevilgninger til utbygging av vor neutralitetsvakt, og satte sin stilling inn på det.

Arbeiderpartiets medlem av militærkomiteen Sausdal hevdet overfor meg på Kjeller i 1918, da militærkomiteen kom for å studere vort unge flyvevåben, at Holtfodt skulle ha vært satt for riksdrett for sine mange kabinets-spørsmål.

Vort land ble iallfall holdt utenfor verdenskrigen, tiltrods for at det ved flere anledninger reynnet på.

Han oppnådde stor innflyddelse og almen tillid for sin innsats som forkjemper for vort forsvær i en vanskelig tid. Hele det norske folk var ham taknemmelig.

Som en vil forstå ble dengang bare de dyktigste fagfolk nyttet i ledelsen av forsvaret.

I 1935 fikk imidlertid Arbeiderpartiet den politiske makt med Regjeringen Nygaardsvold i spissen, Monsen som forsvars- og Koht som utenriksminister.

Denne regjering greide å legge landet åpent for overfall ved å nekte forsvaret de nødvendige bevilgninger. Monsen en tidligere kommunist var en av partiets fremste ledere i avrustningspolitikken, og han fikk den fulle støtte i denne retning av en stats- og utenriksminister som var erklærte pacifister. Selv om han hadde hatt viljen til å støtte opp forsvaret med øket utdannelse og anskaffelse av moderne våben, ville han neppe ha fått Nygaardsvolds velsignelse. Statsministeren ble synlig irritert om andre tok initiativ til økningen av militærbudgett, og mente at Regjeringen her måtte ha ledelsen. Jarlig utenriksminister Koht ble ikke trøtt av å fremholle at vort forsvær ikke var ment å delta i krig, og uttalte sin gru ved tanken på at vi noensinne skulle få et utenriksstyre, som var på letsindig at det "leika seg" med tanken på at landet kunne komme i krig!

Det kan i denne forbindelse være av interesse å konstatere hvilken utdannelse de tre ledende regjeringsmedlemmer hadde, for å bedømme deres muligheter for å behandle de ofte kinkige forsvarsspørsmål.

Nygaardsvold hadde fått sin utdannelse på forskjellige steder som arbeider på jernbaneanlegg, sagbruk og tonter - Monsen som seminarist - og Koht som professor i historie. Her hadde han merkelig nok ikke lært den gjennomgående tendens i historien at krig har en øvne til å bryte ut når som helst.

Bevisstheten om at han selv ikke hadde forutsetning for å bedømme militære spørsmål burde ha mant Nygaardsvold til en viss forsiktighet bl.a. ved å velge den beste fagmann som sin forsvarsminister.

Når det kom på tale i den fortvilte situasjon forsvaret befant seg i, at de militære sjefer burde sette sin stilling inn for å få bedret vor forsvarsberedskap, felte statsråd Monsen sin dom om en slik fremgangsmåte i Stortinget 10 mars 1939 (St.tid. 1939 : 274) da han uttalte: "Jeg tror ikke på at noen av de militære sjefer vil svikte sine plikter på en slik måte, men skulle noe slikt kunne inntreffe, så er det klart at det er enhver regjeringssak, likegyldig hvilken regjering det er, å håndheve sta-

hvis
tens myndighet. Mere vil jeg ikke si om det. Jeg vil bare tilføye at det vel ikke er noe fornuftig menneske her i landet som tenker seg at det skal lykkes å tvinge hverken Regering eller Storting med slike midler, eller at det på den måten skal gå an å etablere et militærdiktatur her i landet."

Med denne trussel om å stoppe vedkommendes avansement, forsøkte alt så Monsen å sette bom for den siste utvei til å bedre vort krigsberedskap (Jeg skal bemerke at i et tilfelle lyktes dette ikke. A.T.).

Og dette var da den utenrikspolitiske situasjon var meget spent og da vort forsvar burde ha vært forberedt for en mulig storkrig, som tydelig var i anning, slik som krigstrusselen lykte over Europa i 1939.

Vandru → gevar"
Flere av Arbeiderpartiets ledende menn var riddere av det "brulne Venkelte" dette igang agitasjonen på ekserserplasserne med den hensikt å ødelegge forsvarsviljen og for å få soldaterne til å streike. Enkelte hadde, for selv å stige i partiet, nektet å gjøre militærtjeneste og istedet gått i fergeol. Forvaret av fedrelandet ble overlatt til den vernepliktige og mer behjertete ungdom, som skulle bli mobilisert ut i illlningen av disse forsvarssiondtille partipolitikere.

Resultatet av denne holdning hos de ansvarlige førte da også til den største skandale i vor historie, og er bl.a. et avskrekkenende eksempel på hva en sivil forsvareminister, tillike forsvarsnihilist, kan forårsake av ulykke for et land.

Tiltros for det tragiske resultat av denne mangel på fremsyn og de likegyldighet som ble vist overfor vernepliktskassens utdanning, trass i en rekke alvorlige advarsler, ble de hovedansvarlige etter okkupasjonen belønnet på en oppsiktsvekkende måte. - Monsen ble valgt til å bære landets høyeste embede, Stortingepresident. - Høyarsdevold fikk landets høyeste utmerkelse, borgerskapsmedaljen og pensjon. Og som om dette ikke skulle være nok ble det fra Arbeiderpartiet uttalt i Oslo bystyres forsamling, at et større pluss i Høyarsdevold skulle oppkalles etter Høyarsdevold. Da dette valgte diskusjonen og kritikk ble denne inntatt i Arbeiderbladet med: "Diskusjonen gjell. Ikke er vi skilt i en Høyarsdevolds plass, men hvor vi skal ha den". Selv en Protest (A) tidligere hadde uttalt at Høyarsdevold hadde skrevet sitt navn i Norges historie med guldskrift, vil alt dette, i våre naboland hvor forholdene er kjent, ha virket temmelig malbeaktig.

Efter frigjøringen har Arbeiderpartiet riktignok funnet det formålstjenlig å vlians seg med et forsvær, men ikke tatt konsekvensen når det gjeller sparsomhet og den årlige ledelse av det militære vedlikehold og utviklingen.

Hår vi nå ved større hjelp fra U.S.A. har etablert forsvaret, ser vi det merkelige at Arbeiderpartistyringene etterhvert etter har overlatt forsvarets høyeste ledd til en rekke amatører på dette område. Her skal nevnes den og deres utdannelse i rekkefølge: Juristen Hauge, cand philol Langhelle, cand philol Randahl og sist legen Harlem.

For det er mangel på lagere her i landet er utnevningen av Harlem temmelig mal-å-propas. Her vil jeg bare bemerke at hvis en regjering våget å tilsette en offiser som leder av Forsvarsdirektoratet, ville det sikkert utløse et ramaskrik.

Jeg kan ikke tenke meg at de her nevnte forsvareministre var i besiddelse av noenomshet forutsetninger til å møtre de vanskelige spørsmål som still vil møde seg i denne stat.

Forsvrig tiller samtykkelsen for at det skulle være nok av erfarn og velutdannede offiserer å velge mellom til denne ansvarfulle stilling, hvor det i mange tilfeller skal forhandles med de militære sjefene i Nato-styrkene.

Allt i alt blir det bare på det politiske område de her nevnte herrer har kunnet hevle seg, et forhold som i mange år har vist sin katastrofele virkning på militærstatens trivsel, særlig når en tenker tilbake på den tid da forsvaret ble brukt som en ketchball mellom de politiske parti for å ienlange valgstemmer. *A andre politikk har alltid vært seg å være forsvarets allianser.*

At dette har medvirket til å sette et vist preg på en del forhold innen det militære er nok åpenbart. Her skal bare nevnes de tilfelle av

Sovjetespionasje som har kunnet foregå over delvis lenger tidsrom. Og når en vet at Sovjet råder over kanskje verdens største spionasjeorganisasjon kan en tenke seg hva dette innebærer.

Vi fikk også i denne tid Haugentvalgets diskriminerende forslag til en nyordning når det gjallt befals og kommandoforhold. Dette forslag som delvis var eksponent for dagpolitikkens makabre innflydelse, fikk naturligvis sterk motbær på sakkyndig hold.

Man kommer aldri forbi at Forsvaret er vort viktigste statlige virkeområde, fordi her innkorporeres ansvaret for liv eller død når det gjellr vor vernepliktige ungdom. Det er derfor ikke mer enn rimelig at ansvarlig og fremmynte krefter setter som et hovedkrav ikke bare å stable et forsva på bena, men at den øverste ledelse forutsetter faglig utdannelse, og at det i tillegg velges personer som har vist særlige interesser for de oppgaver som påhviler den departementale ledelse. Det vil således være et feilrep at det her velges en hvilkensomhelst politisk søker bare han har den rette larve.

Det militære yrke omfatter en rekke spesielle kunnskaper som ligger delvis fjærnt fra vanlige yrker, og det behandler saker som ligger temmel utenfor det daglige liv. Dette er viktige og avgjørende kunnskaper, som krever ikke bare en av de høyeste embelsutdannelse, men som oftgangn erhverves gjennom helst flere års trening.

Jeg har ofte reflektert over det forhold at så mange lar seg utnevne til sjef for et så ansvarefullt departement. Når da yrkespolitikeren faller for denne fristelse kan jeg ikke frigjøre meg for den tanke at det her må foreligge en moralsk svikt. Er det en statsrådtittel med høy gave, og et springbrett for senere å komme over i en rettettstillling som fylkesmann som frister?

Hvorfor er Arbeiderpartiet så redd for å bruke fagmilitære med tilbakslaget i ledelsen? Kanskje det er frykten for at mangler og svakheter skal bli påvist, med samtidig sterke krav på større uttellingr for å rette disse opp.

Som tidligere nevnt har utnevnelser av Grieg Tidemand til forsvar minister fyllt et gjennom år påviselig gap i regjeringsledelsen. Han har mer enn fire års militærutdannelse og krigserfaring bak seg som aktiv flyver, hvilket iallfall oppveier den dobbelte fædeutdannelse. Hans bemerkelsesverdige uttalelse den 18. de. på et møte i Trædelag Forsvarsforening tyder på dette. Den går kort ut på: "Moderne forover lar seg ikke improvisere, men må stadig bygges ut i takt med utviklingen. Kostnaden er en rimelig forsikring." Ingen av de tidligere, siden 1930 nevnte statsråder har vget å ta et slikt upolitisk og upopulært standpunkt.

Å holde vort forsvar i hevd er for tiden mere nødvendig enn noen sinde.

Det er en kjennsegning at den fred og avspenning vi håbet på, og som mange forutsa etter 2. Verdenskrig er uteblitt. Aldri har det vært så ustabile utenrikspolitiske forhold, med en utpreget aggresjon og infiltrasjon, hvor kommunismen er på marsj fremover. Resultatene er efterfølgende opprør med store bølger av livvideringer uten at det skaper den høyte påkrevde ro og stabilitet. Her en på enkelte hold hevder at man er kommet over i en avspenningsperiode, savner denne påstand enhver realitet.

Sovjet er nå på høyden når det gjeller strategiske posisjoner, og dette er oppnådd gjennom direkte vold. Vi fikk et skudd for baugen ved avslutningen av 2. Verdenskrig da Sovjets marsj mot Atlanterhavet tok til. På den viktige Valtakonferansen i 1944 fikk Stalin fritt slag til å besette separate europeiske land og det halve Tyskland - idag representerende in på 200 millioner innbyggere. Dermed har Sovjet sikret sine grenser i vest og skaffet seg et springbrett for videre fremtøngen. Den røde har påtvan disse stater kommunistiske regjeringer som har ensrettet ungdommen til å bli innbitte motstandere av den vestlige kultur. Denne konferanse som i vest ble ledet av Roosevelt og Churchill er borte net som en helt enestående ansvarelesshet i Verdenshistorien.

Da Sovjet gikk inn i Finland høsten 1939 var tydelig hensikten å långjøre veien mot Berlin-Wag og dette ble oppnådd gjennom de avstøtte statene som Finland tapte.

I denne forbindelse skal vi ikke se bort fra at Sovjet ved slutten av 2. Verdenskrig ble gitt adgang til å innvadere Finmark, og fikk på den måte anledning til å sette sig inn i de militære muligheter i denne landsdel. Dette kan suppleres med spionasjeoppdrag som de sovjetiske trålere med adgang til å søke i land her på kysten kan utføre.

Veien til den ettertraktete adgang til Atlanterhavet i nord, som er av stor strategisk betydning, har Sovjet allerede lagt klar ved sit overfall på Finland 1939/40.

Når det av "En Verdensbevegelsen" f.t. er uttalt at det mellem Vesten og Sovjet synes å hepske en fredelig sameksistens, ser en bort fra følgende kjensgjerninger.

Samtlige kommunistiske partier fremhever til stadighet at deres endelige mål er verdensrevolusjonen, hvorefter proletarerne skal overta samfundsmakten. (Her regnes riktignok med en del tilbakeslag inntil den endelige seier er vunnet.) Dette er en betingelse som må oppfylles fordi deres system ikke greier å få bukt med underernæringen, og få planerne om høyere produksjonsnivå til å lykkes. Det gjeller deres fremtidseksistens, og de er ganske enkelt nødt til å gå voldelig frem, fordi det for den store del av lederne, som mangler utdannelse og erfaring, byr på de største vanskeligheter å administrere.

Hva dette innebærer av makabre visjoner for vestens folk, med utryddelse av anderledes tenkende og store tvangsarbeiderleire er det desværre utallige eksempler på.

Et spørsmål om trudslen fra Sovjet og dets sattelittstater er blit mindre enn før må besvares med nei. At Sovjet stadig rustet opp er en kjensgjerning, likeledes økningen av landets krigspotensial. Bl.a. opprettholles de 20 sovjetiske divisjoner i Øst-Tyskland, likeledes styrker i Polen og Ungarn. Når det gjeller sjøstritskrefter, særlig ubåter, er Sovjet rykket opp på høyde med U.S.A.

Hva det asiatiske kontinent angår uttaler bl.a. såkalte eksperter at de kommunistiske makthavere i Peking fortøner seg som et ikke aggressivt regime. Kjensgjerningerne taler et annet sprog og at China har som mål å underlegge seg store deler av Asia efterhvert er tydelig.

Infiltrasjonen sydøst over Indochina og ned til Indonesia viser tydelig at Peking stod bak det nyligstore kommunistopprør som ble stanset av Suharto og Nasution.

I sydvest foregår en systematisk utryddelse av Tibets befolkning efter erobringen i 50 årene, med den hensikt å skaffe seg et oppmarsområde for angrep på Indias selvstendighet. Nu styrker Peking sine stillinger langs grensen og det er bygget ut et nett av strategiske veier i dette område.

Det er altså den borgerlige Regjering Borten som har erkjennt nødvendigheten av en bedre ledelse av forsvarstiltakene gjennom en faglig overvåking av forsvarsdepartementet. Får vi arbeiderpartiregjeringer igjen er det å håpe at vi blir forskånet for en slik nasjonal skam, som ødeleggelse av forsvaret p.g.a. manglende faglig initiativ. Det gjeller at det blir satt virkelige mannfolk til å overvåke landets forsvar, ikke politiske medløpere.

Arne Tellefsen.